

Trends en Ontwikkelingen in de Uitvaartbranche

Brancheonderzoek
Januari 2019

Inleiding

Offerte.nl ondersteunt ruim tien jaar ondernemers in diverse branches bij het vinden van klanten. In het kader van deze ondersteuning doet Offerte.nl periodiek onderzoek naar trends en ontwikkelingen in de markten waar Offerte.nl actief is. Dit onderzoek richt zich op de uitvaartbranche in Nederland. Dit document vat de meest opvallende trends en ontwikkelingen binnen de uitvaartbranche samen. De uitkomsten zijn gebaseerd op een uitgebreide data-analyse en kwalitatief onderzoek in de vorm van interviews met professionals in de uitvaartbranche. Dat het aantal sterfgevallen zal, gezien de vergrijzing geen verrassing zijn. Wat zijn dan wel de meest opvallende ontwikkelingen?

- Verduurzaming van de uitvaartbranche
- Uitvaart wordt reflectie overledene
- Begrafenisondernemer beroep van de toekomst

De uitvaartbranche blijft groeien

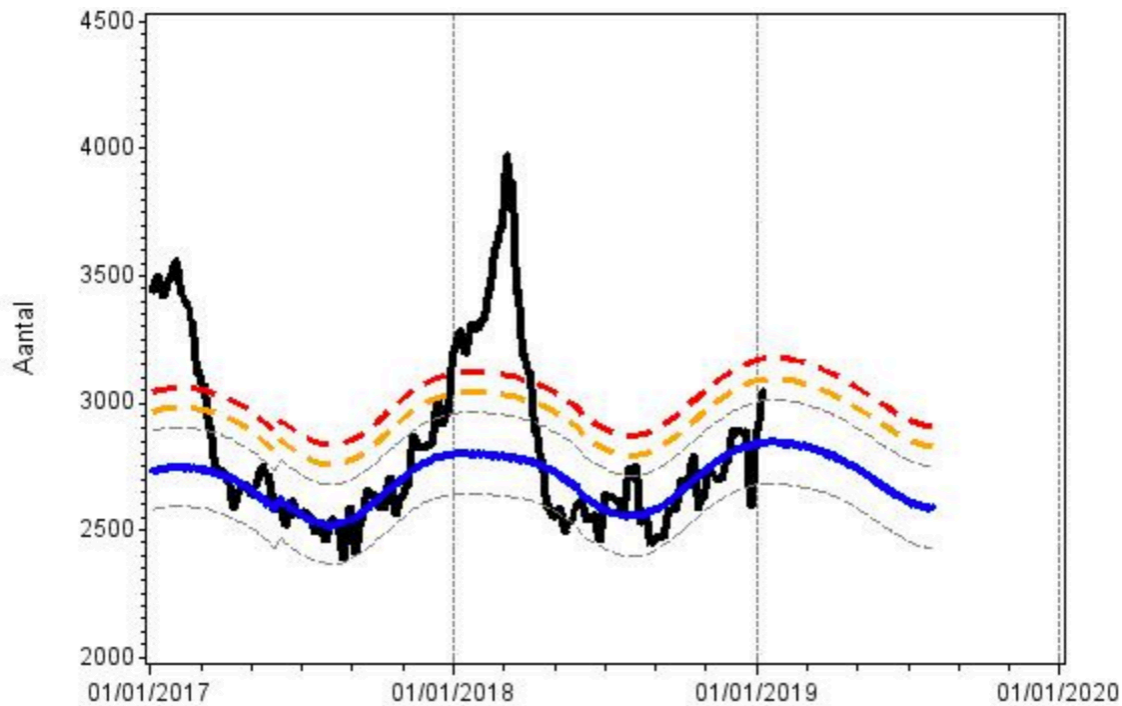
De een zijn dood is de ander zijn brood. Voor de uitvaartbranche geldt dit letterlijk. In de afgelopen tien jaar zijn het aantal uitvaartbedrijven bijna verdubbeld. De omzet van de branche bedraagt 1,15 miljard euro. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in er 1000 uitvaartondernemingen waren in 2007. In 2017 waren dit er 1900. Deze stijging komt vooral door de groei in het aantal eenmanszaken. In 2007 was 59% van het totaal aantal uitvaartonderneming een eenmanszaak. In 2017 is dit percentage opgelopen tot 77%. Voor alsnog lijkt er geen einde aan deze groei van het aantal eenmanszaken te komen. Daarnaast draagt de groei van het aantal sterfgevallen in Nederland daarin bij. In dit artikel zullen we de uitvaartbranche nader onder de loep nemen en kijken we welke belangrijke trends er op dit moment spelen.

Sterfgevallen in Nederland

Als we gaan kijken naar het aantal sterfgevallen in Nederland dan kun je concluderen dat het absolute aantal sterfgevallen tussen 1950 en 2017 bijna is verdubbeld van 75.925 naar 150.027. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de groei van de Nederlandse bevolking – van ruim 10 miljoen in 1950 naar 17 miljoen mensen nu. Daarnaast speelt de vergrijzing een belangrijk rol. In 1966 kwam het aantal sterfgevallen het absolute aantal sterfgevallen voor het eerst boven de 100.000 mensen uit. De jaren die daarop volgde zette het aantal sterfgevallen gestaag door. Totdat er in 2002 zich een opmerkelijke daling van het absolute aantal sterfgevallen inzette. Dit kan deels verklaard worden door het ontbreken van grote griepgolven en extreme weersomstandigheden. De laatste jaren heeft Nederland weer regelmatig te maken met een griep epidemieën. Onderstaande cijfers zijn afkomstig van het CBS en laten de actuele sterfgevallen in Nederland zien.

Stand van zaken tot en met 9 januari 2019

In de week van 3 tot en met 9 januari 2019 was de totale sterfte in Nederland licht verhoogd (sterfte binnen 2 weken gerapporteerd - rondom 97% gerapporteerd). De sterfte was verhoogd in de regio Overijssel/Flevoland/Gelderland en in de regio Zeeland /Noord Brabant/Limburg. De sterfte was licht verhoogd in de leeftijdsgroep 35-44 jaar en de leeftijdsgroep 75 jaar en ouder.

Figuur. Totale sterfte in Nederland binnen 2 weken gerapporteerd (alle leeftijden en regio's gezamenlijk). Bron RIVM.

De verklaring van de verschillende lijnen in de grafiek is als volgt:

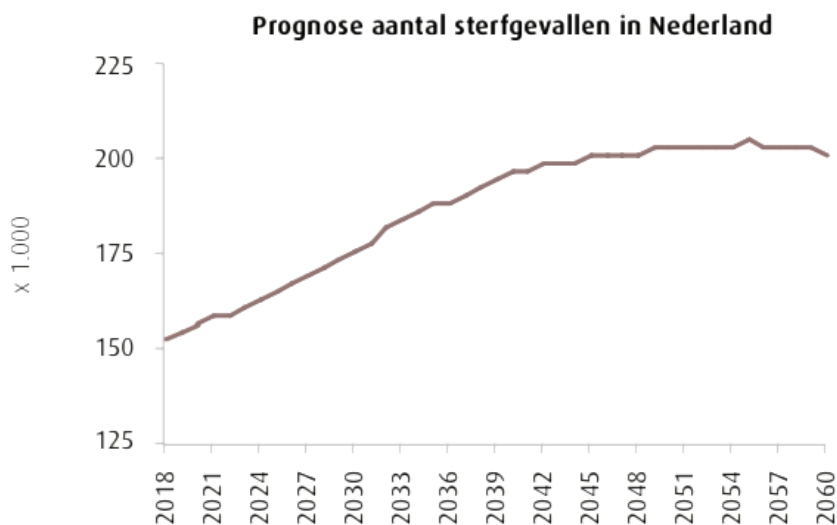
- Zwarte lijn: sterfte tot en met 2 januari 2019, die gemeld is binnen 2 weken.
- Blauwe lijn: de verwachte sterfte, berekend aan de hand van de sterfte in Nederland in de afgelopen 5 jaar.
- Sterfte licht verlaagd: de sterfte bevindt zich onder de onderste grijze lijn.
- Sterfte licht verhoogd: de sterfte bevindt zich tussen de bovenste grijze lijn en de oranje lijn.
- Sterfte verhoogd: de sterfte bevindt zich tussen de oranje lijn en de rode lijn.
- Sterfte sterk verhoogd: de sterfte bevindt zich boven de rode lijn.

Griep epidemie

De winter van 2017/2018 was de sterfte 15 weken lang verhoogd. Dit was van week 51 2017 t/m week 14 2018. De verhoogde sterfte viel samen met de griep epidemie die plaatsvond van week 50 2017 tot en met week 15 2018. De oversterfte tijdens deze 18 weken werd geschat op 9.444 (8885 voor de gehele winterperiode van week 40 t/m 20). Oversterfte is het verschil tussen het waargenomen en het verwachte aantal sterfgevallen in een bepaalde periode. Hiermee was de oversterfte het hoogst ooit gemeten sinds het begin van de monitoring in 2009. Deze oversterfte vond voornamelijk plaats bij mensen van 75 jaar en ouder.

Aantal sterfgevallen blijft flink stijgen

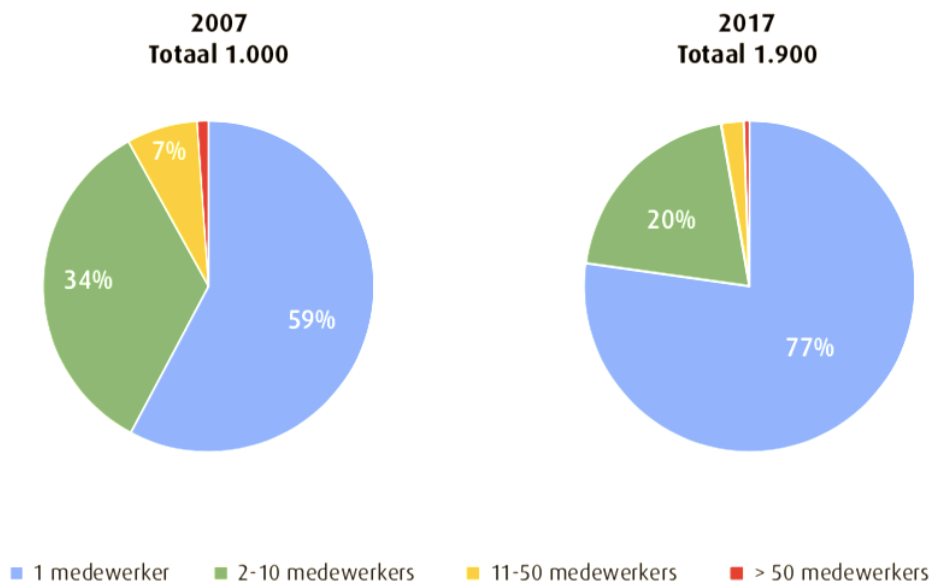
Het aantal sterfgevallen in Nederland zal in de toekomst flink gaan stijgen. Dit heeft twee oorzaken: de vergrijzing van de babyboomers (1945 – 1955) en sterfgevallen van de mensen uit de geboortegolf van 1965 – 1970. Hierdoor zal het aantal sterfgevallen sterk stijgen tot ruim 206.000 in 2054. Vanaf midden jaren 2050 zal het aantal sterfgevallen volgens de prognose behoorlijk gaan dalen tot 201.881 in 2060.

Bron: CBS

Sterke groei aantal uitvaartondernemingen

Het aantal uitvaartondernemingen is in de periode van 2007 t/m 2017 sterk gestegen: van 1000 naar 1900. De meeste uitvaartondernemingen zijn klein. Meer dan driekwart is een eenmansbedrijf. Alleen de grote uitvaartverzekeraars, zoals Monuta, Yarden en Dela hebben meer dan 100 mensen in dienst. Door de groei van het aantal kleine begrafenisondernemers tekent dit de trends van schaalverkleining en uitvaarten op maat volgens het CBS.

Bron: CBS, analyse UitvaartBranchemonitor.com

Het uitoefenen van een uitvaartberoep kan iedereen. Het is namelijk niet wettelijk beschermd. Het beroep wordt volgens Paul Koelslag van de branchevereniging steeds populairder. Een uitvaart wordt persoonlijker en omdat het minder lopende-band-werk is. “Uitvaartondernemingen hoeven geen personeelsadvertentie te zetten. De mensen melden zich zelf”, volgens Paul Koelslag. Omdat de uitvaartbranche niet wettelijk is beschermd, is er een keurmerk ontwikkeld door Stichting Keurmerk Uitvaartzorg (SKU). Het keurmerk garandeert gekwalificeerd personeel. Ook mogen de uiteindelijke kosten van een uitvaart niet hoger zijn dan vooraf afgesproken. Dit allemaal om ervoor te zorgen dat er geen misverstanden ontstaan.

Op basis van bovenstaande cijfers kan gesteld worden dat begrafenisondernemer een beroep is waar muziek in zit. Het beste kun je als zelfstandig begrafenisondernemer starten in Limburg. Deze provincie wordt op de voet gevolgd door Noord-Brabant. Utrecht is de minst attractieve provincie voor de startende begrafenisondernemer. In Limburg zijn het meeste sterfgevallen per begrafenisondernemer en in Utrecht het minste.

Trends in de uitvaartbranche

Door de sterke groei van het aantal sterfgevallen en uitvaartondernemingen zijn er een hoop ontwikkelingen (trends) gaande op het gebied van uitvaarten. “De uitvaartbranche is in zijn totaliteit nog steeds opzoek naar veranderingen en naar nieuwe mogelijkheden”, zegt Erwin Livestro van Noach Uitvaartzorg.

Een trend van de afgelopen jaren is een duurzame uitvaart. Steeds meer mensen kiezen voor een groene invulling van hun begrafenis of crematie.

#1: Verduurzaming

In tijden waarin mensen steeds meer met duurzaamheid bezig zijn, worden uitvaartorganisaties bijna verplicht om milieuvriendelijk te werken. Dit kan bijvoorbeeld door betere technieken in te zetten bij cremeren. Hierdoor komen er minder schadelijke stoffen vrij. Dit vraagt om extra investeringen voor uitvaartondernemers met een eigen crematorium, bijvoorbeeld DELA.

Elektrische crematieoven

DELA bouwt in Groningen het eerste gasloze crematorium van Nederland. Van oudsher zijn de ovens van crematoria in Nederland aangesloten op het gasnet. De eerste gasloze oven in Groningen gaat werken op groene stroom. DELA is de eerste in Nederland met een elektrische crematieoven. Tot voor kort was gas de meest efficiënte brandstof voor crematieovens. Maar door technische innovatie is elektriciteit ook efficiënt geworden. Daarmee is de elektrische crematieoven een goed alternatief geworden om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen.

De overstap op de elektrische oven vermindert de CO₂-uitstoot met gemiddeld 113 kilogram per crematie. Hiermee worden belangrijke stappen gezet naar de gewenste klimaatneutraliteit.

“DELA plaatst in de toekomst in haar nieuw te bouwen crematoria geen gasovens meer”, stelt Chris Beaulen, directeur Uitvaartdiensten bij DELA. “Dit past in de duurzaamheids-doelstelling van DELA voor klimaatneutrale uitvaarten in 2030.”

Resomeren (bio-cremeren)

Resomeren of bio-cremeren is het lichaam van een overledene op een duurzame manier teruggeven aan de natuur. Het belangrijkste element hierbij is water. Het is een nieuw vorm van lijkbezorging en wat betekent “oplossen in water”. Door middel van alkalische vloeistof wordt het lichaam van de overledene onder verhoogde druk en temperatuur afgebroken. Na afloop van het proces blijft er een volledig steriele, waterige vloeistof en compleet schoon wit poeder over.

Yarden zet zich in om dit alternatief ook in Nederland mogelijk te maken. D66 heeft in november 2018 een voorstel ingediend om de Wet op de lijkbezorging aan te passen. Dit sluit goed aan op het initiatief van Yarden.

In 2011 is in opdracht van Yarden door onderzoeksbureau TNO onderzoek gedaan naar nieuwe vormen van lijkbezorging. Yarden heeft op basis van dat onderzoek besloten om resomeren in Nederland mogelijk te maken. Uit eerdere TNO-studies bleek bio-cremeren bovendien een duurzamere methode dan cremeren of begraven. Resomeren kan uiteindelijk op geheel elektrische wijze worden uitgevoerd. Dit heeft ertoe geleid dat er in de Tweede Kamer inmiddels serieus gesproken wordt over resomeren.

Ecologische uitvaartkist

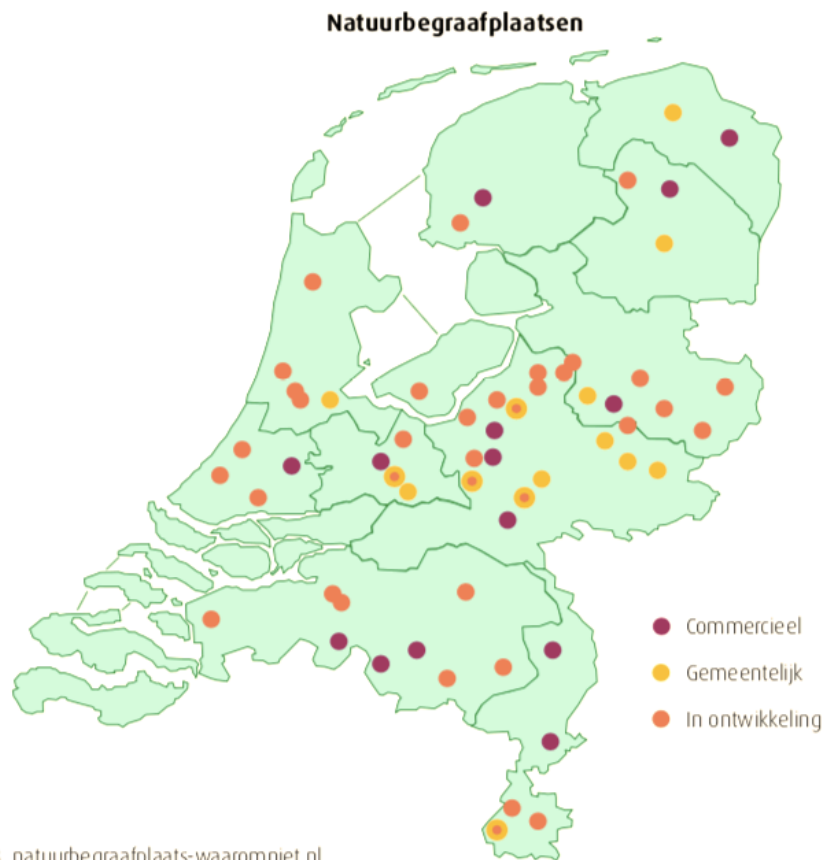
Bij de meeste standaard uitvaartkisten worden producten gebruikt die schadelijk zijn voor het milieu. Er zijn tegenwoordig steeds meer organisaties die ecologische uitvaartkisten aanbieden. Onora is hier een voorbeeld van.

Onora is een nieuwe speler in de uitvaartbranche. Ze onderscheiden zich met nieuwe type ecologische uitvaartkisten. Het voordeel aan deze uitvaartkisten is dat ze volledig biologisch afbreekbaar zijn. De uitvaartkisten worden in Nederland gemaakt uit organisch materiaal, bioplastics.

Onora claimt dat de uitstoot bij een crematie maar liefst 75% minder is dan van gewone houten kisten. Bij begraven vergaat de kist volledig. Bij gewone kisten is dit vaak niet het geval, omdat daarin veel plastics, metalen en lijmen verwerkt zijn. Die zijn niet afbreekbaar, maar vaak zelfs giftig.

Natuurlijke begraafplaatsen

Er komen steeds meer naturbegräafplaatsen in Nederland. Zowel private (commerciële) initiatieven als gemeentelijke begraafplaatsen. In het oosten zijn de meeste initiatieven. Dit kan verklaard worden door de bodemgesteldheid. Vooralsnog lijkt er geen einde te komen aan de groei van het aantal naturbegräafplaatsen, de populariteit gaat de komende jaren nog verder toenemen. Ook gezien de vele initiatieven die in de publiciteit komen en de talloze naturbegräafplaatsen die op dit in ontwikkeling zijn.

#2: Innovatie

Innovaties zorgen voor nieuwe technologische ontwikkelingen binnen de uitvaartbranche. Zo zijn er steeds meer uitvaarten die videotechnologie toepassen. Dit betekent dat de uitvaart wordt gefilmd of er worden tijdens de uitvaart beelden van de overledene laten zien. Deze ontwikkeling maakt het bijvoorbeeld mogelijk om nabestaanden die in het buitenland wonen ook de kans te geven om de uitvaart te volgen via live streaming op internet. Het is zelfs mogelijk om een grafsteen met ingebouwd videoscherm te kopen. Hierop kunnen dan foto's van de overledene afgespeeld worden.

#3: Persoonlijker

Er komen steeds meer uitvaarten op maat. Vroeger verliepen de meeste uitvaarten hetzelfde. Er heerste een bepaalde cultuur en er was een geaccepteerd stramien waaraan werd vastgehouden. Vandaag de dag is de samenleving veel meer individualistisch geworden. De overleden persoon staat tijdens de uitvaart centraal. In de uitvaartbranche zien we dat steeds meer mensen kiezen voor een uitvaart met een eigen invulling die niet per se traditioneel is, maar meer ongedwongen. Denk bijvoorbeeld aan:

- Het gebruikmaken van rouwvervoer dat bij de persoon past. In de loop der tijd zijn er alternatieven gekomen op het gebied van rouwvervoer. Naast een lijkwagen kun je tegenwoordig kiezen voor onder andere een uitvaartbus, waarin tegelijkertijd met het vervoeren van de overledene, personen kunnen plaatsnemen. Ook de loopkoets is in sommige plaatsen gewild. Maar ook het gebruik van een rouwkoets met paarden behoort tot de mogelijkheden. En als je denkt dat je alles hebt gehad, kun je er ook nog voor kiezen om een uitvaart of uitvaartaanhangwagen te gebruiken.
- De keuze voor een zelf ontworpen grafsteen of urn. Grafstenen kunnen in zeer veel verschillende vormen en materialen gemaakt worden. Veelal worden grafstenen gemaakt van natuursteen. Maar er zijn ook combinaties van verschillende materialen mogelijk van bijvoorbeeld glas, graniet of roestvrij staal. De keuze is heel persoonlijk, omdat een grafmonument bij een dierbare moet passen.
- Een vrijere invulling van de muziek, zoals het gebruik van een dj of band in plaats van de gebruikelijke muziek bij een uitvaart.
- Geen dresscode waarbij iedereen in het zwart komt, maar gewoon alle gasten in alledaagse kleding.
- Het kiezen voor op maat gemaakte rouwkaarten.
- Een kist op maat. Zo zijn er verschillende mogelijkheden qua kleur, vorm, materiaal, inhoud en afwerking.

De persoonlijkheid van de persoon die begraven of gecremeerd wordt is dus belangrijker geworden dan traditie en familie. Dit komt deels voort uit het feit dat het tegenwoordig erg makkelijk is om via een uitvaartverzekering de wensen van een uitvaart van tevoren vast te leggen. Daarnaast weten mensen de weg naar het internet te vinden, waardoor ze veel meer inzicht hebben in de mogelijkheden van een uitvaart.

“De trends is dat mensen meer zelf gaan doen. Ze gaan zelf spreken en ze gaan meer zelf de uitvaart uitvoeren,” volgens Sjaak Janssen van Ichthus Uitvaartzorg. “Vroeger was er een taboe op uitvaart. Dat is nu niet meer zo. Het is allemaal open. Daardoor kunnen mensen meer gaan doen. En het wordt ook meer door de uitvaartvernieuwers naar voren gebracht.”

Kortom er zijn veel trends gaande binnen de uitvaartbranche. Daarmee laat de branche zien dat ze continu in ontwikkeling zijn. Het groeiende aantal sterfgevallen en uitvaartondernemingen zijn mede oorzaak aan de ontwikkelingen binnen de branche. Duurzaamheid speelt een steeds belangrijke rol. Zowel bij crematies als begrafenissen. We zien steeds meer ecologische uitvaartkisten en in de politiek wordt nu zelfs gesproken over resomeren. Duurzaamheid zet zich de komende jaren door naar de rest van de branche.